

ecologica

- Inhoud
- Monitoringplan
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Inhoud

- Monitoringplan Laarbeek
- Methode
- Resultaten tot en met 2020
- Afsluiting

Monitoringplan

- Hoe gaat het met de natuurwaarden in Laarbeek?
- Monitoringplan 2010
- 10 Natuurdoelstellingen

10 Natuurdoelstellingen

1. *Natuurontwikkeling beken*
2. *In stand houden bijzondere natuurwaarden*
3. *Natuurherstel vennen*
4. *Toename natuurwaarde agrarisch gebied*
5. *Behoud en ontwikkeling natuurwaarde poelen en stilstaande wateren*
6. *Toename natuurwaarde bebouwde kom*
7. *Toename natuurwaarde ecologische bermen*
8. Toename natuurwaarde extensief beheer zandwegen
9. Behoud en ontwikkeling natuurwaarde bossen en bosranden
10. Behoud en ontwikkeling natuurwaarde nieuwe natuurgebieden

Monitoringplan

Gegevens

- Welke gegevens beschikbaar van derden?
 - Nationale databank Flora en Fauna (NDFD)
- Beschikbare gegevens vrijwilligers
- Aanvullende monitoring vrijwilligers
- Aanvullende professionele monitoring

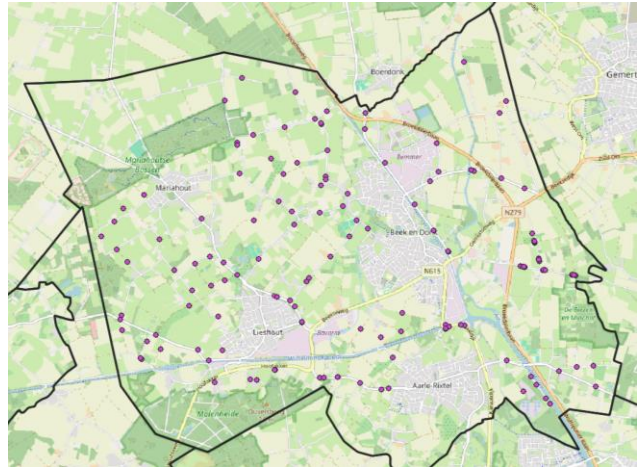
Methode: Analyse

1. Beoordeling per project
2. Beoordeling in 4 klassen:
 1. Slecht: score 0-1
 2. Matig: score 1-2
 3. Redelijk: score 2-3
 4. Goed: score 3-4
3. Per monitoring: (Aanpassing van) Oorspronkelijke beoordeling of eigen analysemethode opgezet
4. Middeling score projecten per natuurdoelstelling
5. Analyse vanaf 2009, elke 4 jaar. Nu laatste jaar van 4^e cyclus
-> volgende analyse en rapportage in 2025.

Verschrallingsbeheer bermen

Monitoring van ruim 100 bermen door plantenwerkgroep IVN Laarbeek

- Vaste proefvlakken
- 50m lang en 2 m breed
- Elk jaar een deel
- Elke 4 jaar herhaling

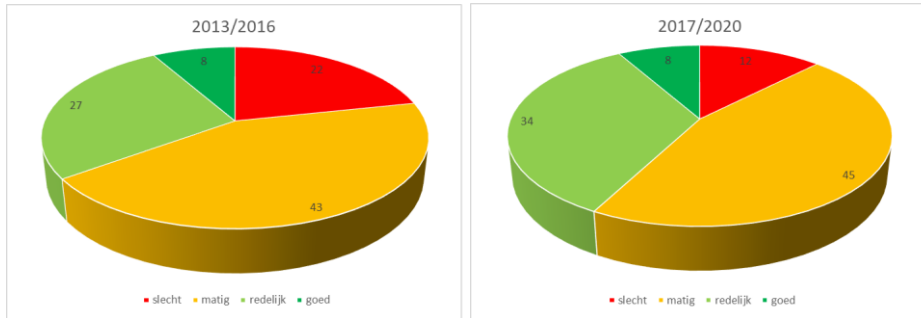
Analyse bermen

1. Beoordeling per berm op basis van aanwezige en abundantie soorten
2. Negatieve en positieve doelsoorten

unieke opnamenaam	Totaal	Score_numeriek	Beoordeling
AR_Asdonkseweg1	7,48	1,8	matig
AR_Asdonkseweg2	0	1,5	matig
AR_Bakelseweg1	19,21	2,4	redelijk
AR_Bakelseweg2	35,11	3,0	goed
AR_Biezen1	10,11	2,0	redelijk
AR_Biezen2	13,18	2,1	redelijk

pilzegge	Carex pilulifera	2
pinksterbloem	Cardamine pratensis	1
pitrus	Juncus effusus	-1
poelruit	Thalictrum flavum	2
rapunzelklokje	Campanula rapunculus	2
ridderzuring	Rumex obtusifolius	-1
riet	Phragmites australis	-1
rietgras	Phalaris arundinacea	-1
rietorchis	Dactylorhiza majalis subsp. majalis	2
rivierkruid	Senecio fluviatilis	2
rode klaver	Trifolium pratense	1
ronde zonnedauw	Drosera rotundifolia	2
ruige leeuwentand	Leontodon hispidus	2
ruige zegge	Carex hirta	-1
ruw beemdgras	Poa trivialis	-1
ruw walstro	Galium uliginosum	2
ruwe smele	Deschampsia cespitosa	1
schapenzuring	Rumex acetosella	1
schermhavikskruid	Hieracium umbellatum	1
scherpe zegge	Carex acuta	1
sint-janskruid	Hypericum perforatum	1
slanke sleutelbloem	Primula elatior	2

Analyse bermen

- Aandeel redelijke bermen neemt toe en slechte bermen neemt af
- Ecologische beheer lijkt positief effect te hebben, maar ook droge zomers kunnen positief effect hebben gehad.

Verschrallingsbeheer bermen

- Advies: continuering huidige beheer
- En de fauna?
 - > Graslanddagvlinders: bruin zandoogje, koevinkje, oranjetipje, icarusblauwtje, zwartsprietdikkopje, hooibeestje, kleine vuurvliinder, bruin blauwtje,...?

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Natuurwaarde agrarisch gebied

- VAS-telling (Vogeltelling Agrarische Soorten)
- Provinciale Monitoring Vaatplanten Mariahout en Boerdonk
- Dagvlinders 't Hof (NEM)
- Monitoring oeverzwaluw
- Monitoring nestkasten steenuil, kerkuil en torenvalk
- Weidevogeltelling Laarbeeks Landschap
- Dagvlinders zandwegen (Ecologica)
- Plantenmonitoring bermen

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

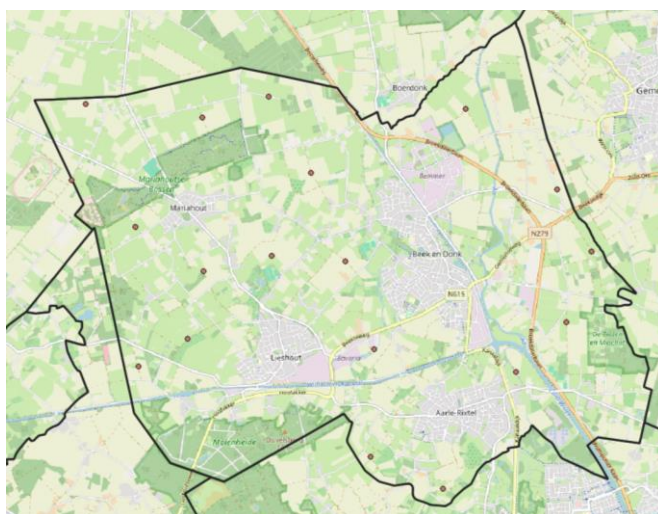
VAS-telling

Vogelwerkgroep

- 20 vaste telpunten
- Elk jaar 4x per seizoen geteld
- 10min binnen 5u na zonsopkomst
- Alle soorten en aantallen binnen 300m

Beoordeling proefvlakken door de vogelwerkgroep op basis van aantal agrarische soorten

≥ 14	goed
11 t/m 13	redelijk
8 t/m 10	matig
< 8	slecht

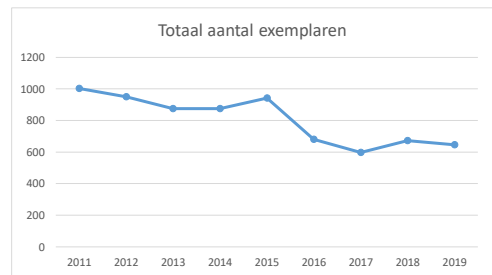
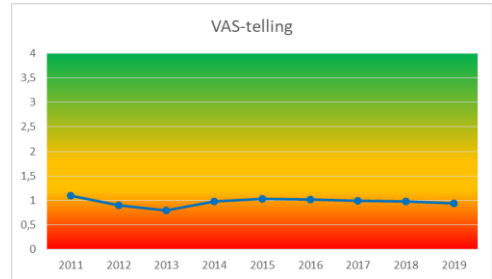
- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

VAS-telling

Natuurwaarde op basis van agrarische vogelsoorten stabiel laag.

Maar aantal agrarische vogels gaat nog steeds achteruit.

Risico op verder verlies soorten en verdere achteruitgang.
Eens in de 4 jaar inventariseren (2025-2028)?

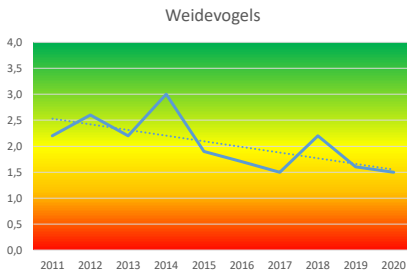
- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Weidevogeltellingen

Laarbeeks Landschap

Achteruitgang weidevogels

Score gebaseerd op aantal nesten en percentage uitgekomen nesten

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

NEM Vlinderteling 't Hof

Vlinderroute waarbij elk jaar de dagvlinders worden geteld. Geteld vanaf 1999.

Score opgezet gebaseerd op aantallen en soorten dagvlinders, waarbij bijzondere en kenmerkende soorten een hogere waarde hebben.

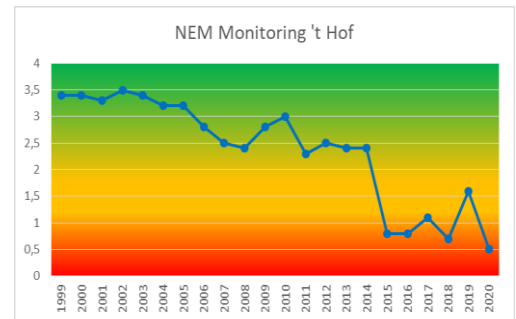
- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

NEM Vlinderteling 't Hof

Sterke achteruitgang dagvlinders 't Hof

Verdwenen soorten oa:

- Geelsprietdikkopje
- Gehakelde aurelia
- Groot dikkopje
- Koevinkje
- Landkaartje
- Icarusblauwtje

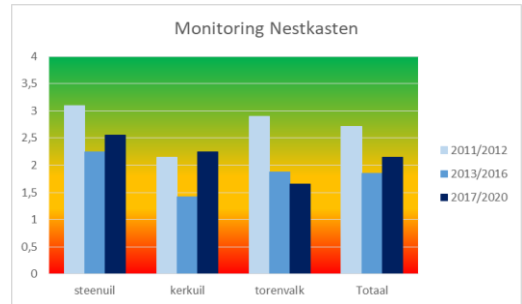
- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Monitoring nestkasten

De opgehangen kasten voor steenuil (40), kerkuil (30) en torenvalk (19) worden elk jaar gemonitord op broedgevallen en broedsucces.

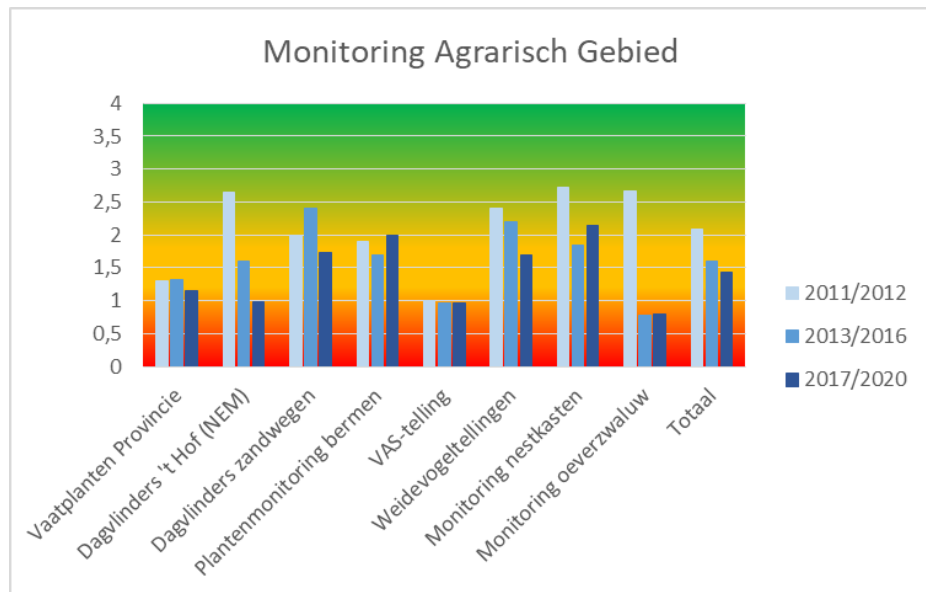
Score gebaseerd op aantal uitgevlogen jongen

Licht vooruitgang laatste periode, met name door stijging kerkuil. Torenvalk laat daling zien.

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Monitoring Agrarisch Gebied

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Agrarisch gebied

Kleine successen maar sterk negatief effect intensieve landbouw:

- Te weinig landschapselementen
- Hoge mestgift (stikstofdepositie en verzuuring)
- Gebruik toxische stoffen

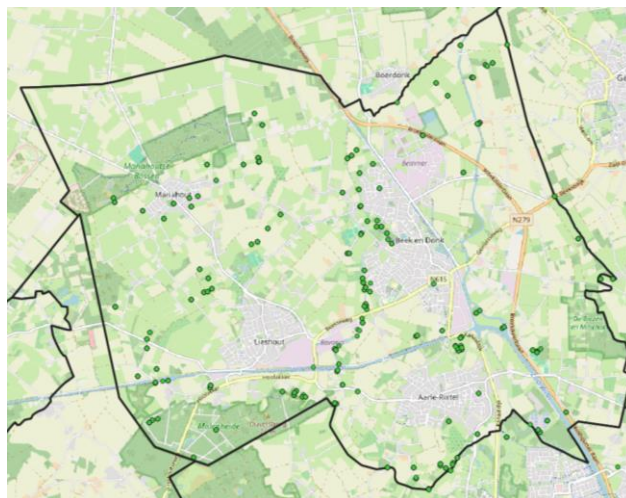
- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Natuurwaarde stilstaande wateren

Monitoring waterwerkgroep

Elk jaar worden verschillende wateren bezocht waarbij informatie wordt genoteerd van aanwezige planten en dieren.

Score opgezet gebaseerd op de verspreiding van de verschillende amfibiesoorten in de gemeente en het aantal verschillende soorten per water.

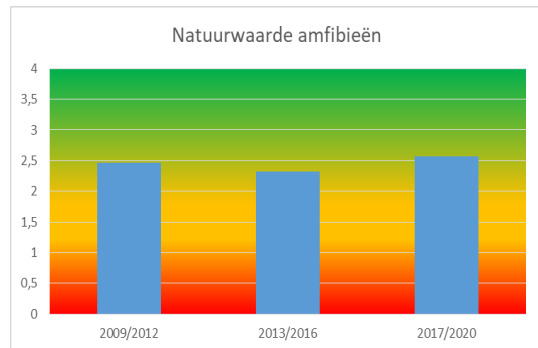
- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Natuurwaarde stilstaande wateren

Natuurwaarde stilstaande wateren min of meer stabiel

Blijven zorgen voor voldoende voortplantingswateren en deze blijven beheren.

Verhoging score door specifieke aandacht bijzondere soorten: behouden en mogelijkheden creëren voor uitbreiding.

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

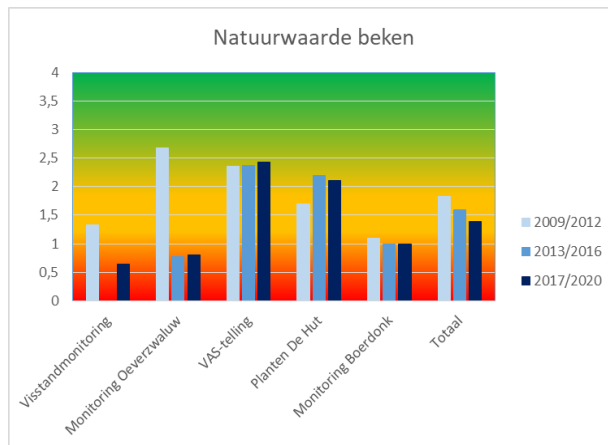
Natuurontwikkeling Beken

Aa, Goorloop, Heieindsche loop, Donkervoortse loop, Snelle Loop, Boerdonksche Aa en Broek Aa.

- Provinciale Monitoring Vaatplanten: Boerdonk
- Plantenmonitoring nieuwe natuurgebieden: De Hut (Ecologica)
- Vogeltelling Agrarische Soorten (VAS)(Relevante proefvlakken: 5, 6, 8, 13, 15, 17, 18)
- Monitoring Oeverzwaluw
- KRW-Visstandmonitoring Aa en Maas

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- **Beken**
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Natuurontwikkeling Beken

- Vissen achteruit gegaan van matig naar slecht – aantal en aandeel stroomminners achteruit (bermpje en riviergrondel)
- Oeverwaluw achteruit van redelijk naar slecht – instorten oeverwaluwwand, nieuwe wand pas net gekoloniseerd
- Planten De Hut zijn wat vooruit gegaan
- VAS-telling en planten Boerdonk ongeveer gelijk gebleven
- Totaal: geleidelijk achteruit gegaan

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- **Beken**
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Natuurontwikkeling Beken

- Stromingsprofiel verbeteren en zorgen voor stabiele waterafvoer (water vasthouden en vertraagd afvoeren naar de beek)
- Vergroten aantal begeleidende landschapselementen: bosjes, ruigten, natte graslanden, (moeras)bosjes
- Vermindering invloed meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen
- Gewenste aanvulling: monitoring beeklibellen (weidebeekjuffer, blauwe breedscheenjuffer, metaalglanslibel, beekrombout en bosbeekjuffer).

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- **Natuurgebieden**
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Bijzondere natuurgebieden

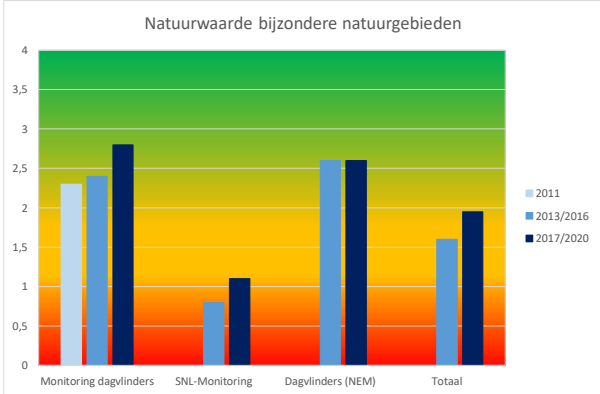
- Dagvlinders Natuurgebieden: De Biezen en Ruweeuwsels
- SNL-Monitoring (planten, vogels, dagvlinders)
- Dagvlinderroute De Biezen NEM
(dagvlinderroute Moorselen vanaf 2017 vervallen)

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- **Natuurgebieden**
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Bijzondere natuurgebieden

Natuurwaarde bijzondere natuurgebieden

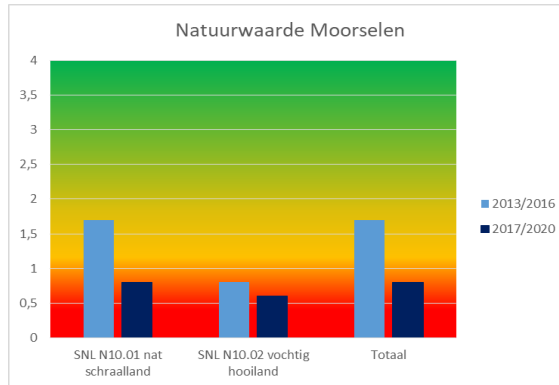

Categorie	2011	2013/2016	2017/2020
Monitoring dagvlinders	~2.3	~2.4	~2.8
SNL-Monitoring	~0.8	~0.8	~1.1
Dagvlinders (NEM)	~2.6	~2.6	~2.6
Totaal	~1.6	~1.6	~2.0

- Monitoring dagvlinders redelijk, vooruit gegaan door aanwezigheid kleine ijsvogelvlieder in De Biezen en Ruweeuwsels
- Score SNL-Monitoring is iets verbeterd (vermoedelijk door gebrek aan gegevens uit eerste periode) maar nog matig

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- **Natuurgebieden**
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Resultaten Moorselen

- Bijzonder gebied, ook nog bijzondere natuurwaarde, maar de toestand hiervan is wel zorgwekkend.
- Slechte beoordeling vochtig hooiland en nat schraalland wel nog veel hogere waarden dan goed kruidenrijk grasland!

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- **Natuurgebieden**
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Bijzondere natuurgebieden

- Achteruitgang Moorselen door verdroging en verzuiging (stikstofdepositie)
- Vestiging van kleine ijsvogelvinder in De Biezen
- Graslandvlinders doen het beter, vermoedelijk door drogere omstandigheden en gefaseerd beheer -> meer structuur en hogere diversiteit
- Populatie kleine ijsvogelvinders in Ruweeuwsels?
- Negatief effect stikstofdepositie, met name in schrale gebieden. Effecten van gifstoffen? Maar ook sterk wisselende omstandigheden, door klimaatverandering. Eerst heel droog, nu weer heel nat.
- Doorgeven waarnemingen (waarneming.nl -> NDFP): tellen mee voor de SNL beoordeling en SNL-Monitoring maar eens in de 6 jaar.

Natuurherstel vennen

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- **Vennen**
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Torrenvenen, maar vanaf 2020 ook herstelde Vossenbergvenen

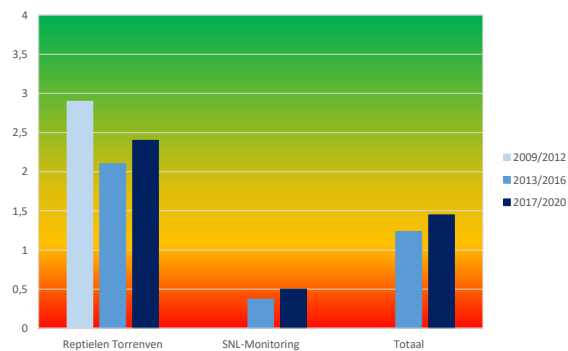
- SNL-Monitoring
- Reptielen Torrenvenen

Resultaten

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- **Vennen**
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Natuurwaarde Torrenvenen e.o.

- Levendbarende hagedis is zich weer aan het herstellen na beheer heide
- Score SNL-Monitoring iets verbeterd (vermoedelijk door gebrek aan gegevens uit eerste periode) maar nog erg laag

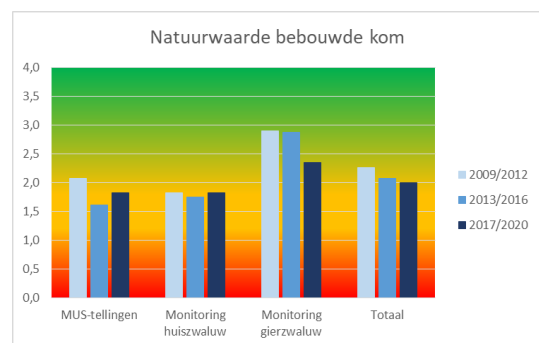
Natuurherstel vennen

- SNL score laag, maar ook erg klein gebied, door vergroten van het areaal wordt dit hopelijk beter.
- Oppassen met beheermaatregelen: kleinschalig toepassen!
- Losse waarnemingen libellen (SNL-soorten)
- Monitoring amfibieën?

Natuurwaarde bebouwde kom

- MUS-telling Beek en Donk, Lieshout en Aarle-Rixtel
- Huiszwaluwtellingen (Lieshout en Mariahout)
- Gierzwaluwtellingen (pastorie Beek en Donk)

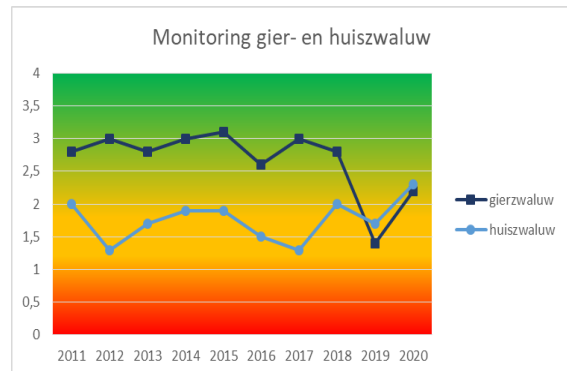

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Zandwegen
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Natuurwaarde Bebouwde kom

Huiswaluw lijkt toe te nemen, maar aantal locaties steeds minder.

Gierzwaluwen hebben dip gehad door dichtmaken nesten.

- Inhoud
- Monitoringplan
- Natuurdoelstellingen
- Bermen
- Agrarisch gebied
- Stilstaande wateren
- Beken
- Natuurgebieden
- Vennen
- Bebouwde kom
- Afsluiting

Natuurwaarde bebouwde kom

- Zorgen voor voldoende mogelijke nestlocaties
- Beperkt zicht op natuurwaarde
- Toevoegen vlinderroutes bebouwde kom

Afsluiting

- Gegevens nodig voor de beoordeling
- Monitoringprojecten hebben meerwaarde
- VAS-telling eens in de 4 jaar?
- Losse waarnemingen ook waardevol -> in de NDFF
 - Gebruikt bij waardebeoordeling natuurgebieden
 - Beken: beeklibellen
 - Bermen: graslandvlinders
 - Kleine ijsvogelvlinder Ruweeuwsels?
- Verdere ontwikkeling? Volgende rapportage 4de meetmoment -> duidelijkere trend.